

PLOMMONSTEKELN OCH PLOMMONVECKLAREN

Plommonstekeln (*Hoplocampa minuta*) och plommonvecklaren (*Cydia funebrana*) är två insekter, vars larver angriper plommon. Plommonvecklaren har vissa likheter med äpplevecklaren, se faktablad 121 T.

Plommonstekeln kan vissa år och på vissa platser bli ett verkligt gissel; 90% eller mer av skörden kan gå förlorad. En del plommonsorтер angrips mer än andra eftersom deras blomning infaller samtidigt med steklarnas svärmningsperiod. Enligt engelska uppgifter tillhör Czar och Victoria de mest känsliga sorterna.

Det är inte ovanligt med 50% angrepp av plommonvecklaren, men det medför sällan motsvarande skada. Det kan fungera som en behövlig gallring.

Plommonstekeln

Skadebild

En mycket liten svartgrön fläck på blommornas eller blomknopparnas foderblad visar var stekeln placerat sitt ägg. Några veckor senare börjar de första karten att falla till marken. Ett större och ett mindre hål visar stekellarvens in- och utgångshål i kartet. Utgångshålet används som avstjälpningshål för larvens exkrementer. Det är fyllt om larven finns kvar, men tomt om den har krupit ur. Det inre av kartet är fyllt av en svart, kornig massa av resterande exkrementer. Larven avger en egendomlig lukt som påminner om bärfisar.

Biologi

Steklarna svärmar i maj under 2–3 veckor strax före blomningen. Den fullvuxna stekeln är 4–5 mm lång, svart med guldbruna ben och glasklara vingar. I början av blomningen lägger honan sina ägg, vanligtvis ett ägg i varje blombotten. En enda stekelhona kan lägga upp till 70 ägg. Efter 10–14 dagar kläcks ägget och larven borrar sig genast in genom fruktämnet där den gör sig en håla i fruktköttet, även kärnan angrips av de äldre larverna. Larven är benvit med gulbrunt huvud. När kartet är urätet vandrar den över till nästa kart. Efter 4–5 veckor och en konsumtion av 3–6 kart är larven fullvuxen. Larven följer med plommonet ned till marken. Där gräver den ned sig 8–10 cm under markytan och spinner in sig i en kokong, i vilken den övervintrar. Först påföljande vår förpuppas den inuti kokongen.

Åtgärder

Fritidsodling

Skaka träden varje dag så att den angripna frukten faller till marken, samla upp och förstör den. Täck gärna marken under trädet med fiberduk, presenning e.d. Det är då lättare att samla upp samtliga frukter. Försök även om möjligt att täcka marken i slutet av april för att hindra de fullbildade steklarna att nå träden.

Anser man det absolut nödvändigt med kemisk bekämpning rekommenderas behandling med Wei-

Bildrättigheter saknas

Ett hål i plommonkartet avslöjar att ...

Bildrättigheter saknas

... plommonstekelns larv har varit där.

bulls Stoppar Ohyra före blomningen. Behandla inte i närheten av blommande växter, då medlet är mycket skadligt för bin, humlor och andra pollinerande insekter. Skadar även andra nyttodjur.

Yrkesodling

Bekämpningsbehovet kan bestämmas med hjälp av vita klisterkivor. När det gäller bekämpning av plommonstekeln finns det egentligen inget bra alternativ. Det enda medel som finns att tillgå är Decis (ej i IP), vilket skall sprutas omedelbart efter blomningen. Detta har bra effekt på plommonstekeln, men leder ofta till att det röda fruktträds-spinnkvalstret uppförkas våldsamt.

Plommonvecklaren

Skadebild

Det ytligt, synbara tecknet på ett angrepp är en liten ofärgad, seg gummidroppe som tränger fram ur det hål vari larven borrar sig in i frukten. Angripna kart får en blåaktig färgton, mognar i förtid och faller av trädet.

Biologi

Plommonvecklaren flyger om natten under juni månad. Plommonvecklarens framvingar är askgrå till gråaktigt bruna och svagt glansiga. I kanten av vingen avtecknar sig en s.k. spegelfläck med fyra korta svarta streck i. Bakvingarna är blågrå med vitgula fransar och spännvidden mellan vingspetsarna är 11–15 mm. Honan lägger ägg då temperaturen är lägst 15°C. Varje hona lägger 40–60 ägg, ett ägg per kart. Äggen är ovalt urglasformade och silvriglänande. De läggs i närheten av fruktskaftet. När ägget kläcks och efter en kort rundvandring borrar sig larven in i plommonkartet. Inuti kartet gnager den ur en håla som förorenas med ekskrementer. Larven är 10–12 mm lång, rödaktig med mörkt brunt huvud och något ljusare nack- och analsköld. En liten gummidroppe från ingångshålet förråder larven. Under sensommaren lämnar den fullvuxna larven frukten för att leta upp en lämplig övervintrings-plats på marken eller i barken av något träd, där den spinner in sig i en kokong. Först våren därpå förpuppas den. Pupporna är 6–7 mm långa och ljus bruna. I maj–juni kryper den färdigbildade fjärilen ur puppan. På grund av att fjärilen inte

Plommonkärnan är uppäten av plommonvecklarens larv. Foto: Karl-Fredrik Berggren

flyger några längre sträckor sker spridningen ganska långsamt. På kontinenten uppträder ofta en andra generation i augusti–september, som orsakar stor skada.

Åtgärder

Fritidsodling

Skaka ned och gallra bort angripna kart, samla upp och förstör dem.

Yrkesodling

Bekämpningsbehovet kan bestämmas med hjälp av feromonfällor. Decis (ej i IP) gäller också för plommonvecklaren, men bekämpningstidpunkten infaller senare. En bekämpning av plommonstekeln med Decis håller troligen också för plommonvecklaren beroende på att detta medel är väldigt persistent. Men som sagt, varning för ökning av rött spinn.

Litteratur

- Alford, D. V. 1984. *A colour atlas of fruit pests, their recognition, biology and control*, 168–169, 211–213. Wolfe Publishing Ltd.
- von Freytag-Loringhoven, B. 1991. Plommonvecklare och plommonstekeln. *Faktablad om växtskydd-trädgård*, 156 T. SLU, Uppsala.

Text: Christer Torneus

Jordbruksverket

Box 12, 230 53 Alnarp

Tel: 040- 41 52 90

e-post: christer.torneus@sjv.se

September 2006 rev.

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tel: 018-67 23 47

© Sveriges lantbruksuniversitet ISSN 0281-8566

Ansvarig utgivare och redaktör:

Maj-Lis Pettersson

E-post: Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida: <http://www.entom.slu.se>

Distribution: SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala

Tel: 018-67 11 00

E-post: publikationstjanst@slu.se